

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 13Co/214/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6911208810
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 12. 2012
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ferdinand Zimmermann
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2012:6911208810.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ferdinanda Zimmermanna a sudcov JUDr. Márie Rišiaňovej a JUDr. Danice Kočíčkovej v právnej veci navrhovateľa: Orange Slovensko, a. s., Prievozská 6/A, 821 09 Bratislava, IČO: 35 697 270, zast. splnomocnenou advokátskou kanceláriou: URBÁNI & Partners, s. r. o., Skuteckého 17, 974 01 Banská Bystrica, proti odporcovi: E. F., nar. XX. XX. XXXX, s evidovaným miestom pobytu: V.. W. XXX, Q., na neznámom mieste, zast. ustanovenou opatrovníčkou: Eva Pivarčová, tajomníčka informačného centra Okresného súdu Zvolen, o zaplatenie 757,57 € s prísl., na odvolanie navrhovateľa zo dňa 10. 05. 2012 proti rozsudku Okresného súdu Rimavská Sobota č. k. 8C/14/2012-45 zo dňa 21. 03. 2011, takto

rozhodol:

Krajský súd rozsudok okresného súdu v časti, v ktorej návrh zamietol a rozhodol o náhrade trov konania, **p o t v r d z u j e.**

Vo zvyšku zostáva rozsudok okresného súdu nedotknutý.

Navrhovateľovi sa náhrada trov odvolacieho konania nepriznáva.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom okresný súd uložil odporcovi zaplatiť navrhovateľovi sumu 425,63 € s 9 % úrokmi z omeškania ročne od 02. 04. 2010 do zaplatenia, všetko v lehote do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku návrh navrhovateľa zamietol. Účastníkom nepriznal právo na náhradu trov konania. V odôvodnení uviedol, že v konaní bolo preukázané, že navrhovateľ a odporca uzavreli dňa 09. 10. 2009 zmluvu o pripojení, v zmysle ktorej bola odporcovi vypožičaná SIM karta s priradeným telefónnym číslom. Okresný súd poukázal na ust. § 53 ods. 1, 4, písm. k/ a § 5 OZ. Za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré požadujú od spotrebiteľa, ktorý nespĺnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako sankciu spojenú s neplnením záväzku. Neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné. Nie sú pochybnosti o tom, že zmluvná pokuta, ktorá plní funkciu paušalizovanej náhrady škody je aj sankciou. Navrhovateľ ponúka svoje služby spotrebiteľom prostredníctvom štandardných zmlúv, ktoré má vopred pripravené a v ktorých spotrebiteľia zmluvné podmienky nemôžu ovplyvniť. To platí aj pre zmluvnú pokutu, ktorú navrhovateľ žiada od spotrebiteľov zaplatiť vždy v nezmenenej výške bez ohľadu na to aký čas zostáva do konca doby viazanosti. Reálne môže nastať situácia, že spotrebiteľ zaplatí 23 paušálnych mesačných poplatkov, zostáva mu už iba jeden poplatok a pre nezaplatenie uplatní navrhovateľ rovnakú zmluvnú pokutu ako v prípade omeškania sa spotrebiteľa hneď na úvod dvojročného zmluvného vzťahu. Podmienky za akých navrhovateľ dojednáva zmluvnú pokutu v štandardných zmluvách poškodzujú spotrebiteľa. Súd prihliadol k ostatným zmluvným podmienkam, k povahe služby, k okolnostiam zmluvy a inej zmluve. Za relevantnú považoval skutočnosť, že zmluvná pokuta má zohľadňovať zľavnenú

cenu mobilného telefónu a v prípade predčasného ukončenia garantovať návratnosť prostriedkov investovaných do zľavy pri odpredaji telefónu. Zmluvná pokuta má však aj iný a to nežiadúci rozmer. Neprimerane ukracuje spotrebiteľa. Odporca porušil zmluvu v prvom roku zmluvného vzťahu, teda sa môže javiť, že v jeho prípade obavy z poškodzovania spotrebiteľa nie sú namieste. Súdna kontrola štandardných zmlúv je však postavená na absolútnej neplatnosti neprijateľných klauzúl a bolo by v rozpore s cieľom Smernice, ak by sa pred neprijateľnou podmienkou jeden spotrebiteľ chránil a druhý nie. Rozhodujúce je, že problémová zmluvná podmienka v spotrebiteľskej zmluve je objektívne spôsobilá poškodiť spotrebiteľa a nie je rozhodujúca vôľa zmluvných strán. V súdnej veci súd zistil, že vybraným typom zariadenia bol mobilný telefón s akciovou cenou 19 €, predajná cena predstavovala sumu 180 € a zmluvná pokuta bola stanovená na sumu 331,94 €. Viazanosť bola určená od 09. 10. 2009 do 09. 10. 2011. Zmluvná povinnosť zaplatiť riadne a včas je esenciálnou povinnosťou dlžníka, na druhej strane výška zabezpečenia je v tomto prípade zjavne neprimeraná pre rozpor s dobrými mravmi, ako aj pre neprijateľnosť absolútne neplatná. Nie je zlučiteľné s dobrými mravmi, že pre porušenie právnej povinnosti (hoci takejto významnej v právnom vzťahu) je dojednané sankčné zabezpečenie predstavujúce 206,17 % hodnoty mobilného telefónu. Súd nevidel riešenie len v čiastočnej neplatnosti zmluvnej pokuty. Z neplatnej zmluvnej podmienky nevzniklo navrhovateľovi právo na plnenie a odporcovi povinnosť plniť. Súd v prevyšujúcej časti návrh navrhovateľa zamietol, teda v časti týkajúcej sa plnenia zo zmluvnej pokuty. O trovách konania rozhodol podľa ust. § 142 ods. 2 OSP tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Navrhovateľ vo včas podanom odvolaní uviedol, že namieta rozsudok okresného súdu v časti, v ktorej návrh navrhovateľa zamietol a rozhodol o náhrade trov konania. Má zato, že zmluvná pokuta bola platne dojednaná na základe uzatvoreného dodatku k zmluve o pripojení zo dňa 09. 10. 2009, v zmysle ktorého bol odporcovi odpredaný mobilný telefón za zľavnenú kúpnu cenu 19 €. V danom prípade bolo funkciou dohodnutej zmluvnej pokuty jednak zabezpečenie záväzkového vzťahu medzi navrhovateľom a odporcom, tiež motivácia k plneniu zmluvných povinností spojená s následnou sankciou za ich nesplnenie, tiež reparácia spočívajúca v odstránení škodlivého následku. Odporca porušil povinnosť riadne a včas platiť cenu poskytnutých elektronických komunikačných služieb. Porušil povinnosť, že po celú dobu viazanosti zotrvať v zmluvnom vzťahu s navrhovateľom a bude využívať bez prerušenia jeho služby, povinnosť, že po celú dobu viazanosti sa nedopustí takého konania alebo nedá svojim konaním žiaden taký podnet a ani neumožní také konanie, na základe ktorého by navrhovateľovi vzniklo právo odstúpiť od zmluvy alebo právo vypovedať zmluvu z dôvodov nesplnenia alebo porušenia povinností zo strany odporcu, ku ktorým sa zaviazal v zmluve o pripojení, alebo v dodatku, alebo na základe ktorého by bol navrhovateľ oprávnený v dobe viazanosti dočasne obmedziť alebo prerušiť poskytovanie služieb. Odporca nebol žiadnym spôsobom povinný ani navrhovateľom nútený uzavrieť dodatok k zmluve o pripojení. Z hľadiska reparačnej funkcie zmluvnej pokuty táto predstavuje minimálnu škodu rovnajúcu sa sume rozdielu medzi aktuálnou trhovou cenou poskytnutého mobilného telefónu a jeho zľavnenou cenou, za ktorú bol tento odporcovi odpredaný. Trhová cena mobilného telefónu predstavovala sumu 180 €. Z odôvodnenia rozsudku nevyplýva v čom spočíva súdom konštatovaná značná nerovnosť v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa pri dojednaní zmluvnej pokuty. Súd sa nezaoberal zabezpečovacou, motivačnou, sankčnou či reparačnou funkciou zmluvnej pokuty. Primeranosť výšky zmluvnej pokuty treba posúdiť v každom prípade individuálne, vzhľadom na všetky osobitosti daného prípadu. Výška dojednanej zmluvnej pokuty závisí od typu odporcom vybraného mobilného telefónu. Odporca teda pri uzatváraní dodatku k zmluve o pripojení má možnosť ovplyvniť výšku dojednávanej zmluvnej pokuty práve alternatívou výberu konkrétneho mobilného telefónu. Odporca porušil svoje povinnosti bezprostredne po uzavretí zmluvy o pripojení a jej dodatku. Navrhovateľ má zato, že dojednanie zmluvnej pokuty nie je možné generalizovať ako neprijateľné na základe súdom konštatovanej modelovej situácie. Zmluvná pokuta vo všeobecnosti ako legitímny zabezpečovací prostriedok záväzkového vzťahu predstavuje určitú formu poškodenia dlžníka. V prípade porušenia zmluvnej povinnosti, na ktorú sa zmluvná pokuta vzťahuje, je dlžník povinný platiť aj dohodnutú zmluvnú pokutu, ktorá sama o sebe vždy predstavuje ujmu na majetkových právach dlžníka. Navrhovateľ žiadal rozsudok okresného súdu v časti, v ktorej súd návrh zamietol a rozhodol o trovách prvostupňového konania zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Žiadal priznať náhradu trov odvolacieho konania.

V dôsledku podaného odvolania krajský súd vec v medziach daných ust. § 212 ods. 1 OSP prejednal a rozsudok okresného súdu podľa ust. § 219 ods. 1, 2 OSP potvrdil z týchto dôvodov.

Okresný súd o návrhu rozhodol na základe vykonaného dokazovania (§ 153 ods. 1 OSP), v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav veci, tento správne právne posúdil. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia okresného súdu. Na zvýraznenie správnosti dodáva.

V konaní bolo preukázané, že účastníci sporu uzavreli formulárovú spotrebiteľskú „Zmluvu o pripojení“ a „Dodatok k Zmluve o pripojení“ (č. l. 4, 5-7 spisu).

Spotrebiteľské zmluvy v užšom zmysle predstavujú osobitný typ zmlúv, pri ktorých spotrebiteľ nemá možnosť ovplyvňovať ich obsah, a na ktoré treba aplikovať predovšetkým úpravu o neprijateľných podmienkach ako aj príslušnú osobitnú úpravu podľa toho o aký typ zmluvy ide.

Podľa ust. § 53 ods. 4 písm. k/ OZ za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré požadujú od spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako sankciu spojenú s nesplnením záväzku.

Dodávateľ, ktorý pripravuje obsah spotrebiteľskej zmluvy musí byť opatrný a dôsledný pri dojednávaní vedľajších dojednaní, akým je aj zmluvná pokuta.

Neprijateľnosť zmluvnej pokuty v súdnej veci podčiarkuje jej výška, ale najmä skutočnosť, že spotrebiteľ má uhradiť rovnakú výšku zmluvnej pokuty bez ohľadu na okamih, kedy k porušeniu povinnosti (viazanosti) došlo. Neprimeranosť zmluvnej pokuty je teda daná jej konštrukciou, pretože ju dodávateľ uplatňuje v rovnakej výške bez ohľadu na to, aký čas zostáva do konca doby viazanosti. Úprava spotrebiteľských zmlúv vyjadruje snahu, aby dodávateľ v spotrebiteľských zmluvách pristupoval k tvorbe podmienok v súlade s dobrými mravmi. Pri právnej úprave spotrebiteľských zmlúv sa vychádza zo zásady ochrany spotrebiteľa ako tzv. slabšej zmluvnej strany a neprípustnosti zneužívania monopolného postavenia dodávateľa ako tzv. silnej zmluvnej strany. Postavenie slabšej zmluvnej strany vyplýva zo skutočnosti, že táto nemá možnosť individuálne ovplyvniť obsah zmluvy vopred pripravenej dodávateľom. Potom zákon rámcovo vymedzuje, ktoré resp. aké podmienky v spotrebiteľských zmluvách sú považované za neprijateľné, pričom dôsledkom je tá skutočnosť, že sú zo zákona neplatné.

Vzhľadom na funkcie zmluvnej pokuty už pri samotnom uzatváraní zmluvy, nemôže byť prísnejšie alebo výlučne zmluvnou pokutou sankcionovaný len jeden účastník zmluvy a to spotrebiteľ. Vzhľadom na zabezpečovaciu funkciu zmluvnej pokuty, teda povinnosť toho, kto sa zaviazal splniť zabezpečenú povinnosť, musí byť toto plnenie zabezpečené vzájomne, teda nie len jednostranne a to len na strane spotrebiteľa. Podobne tak aj sankčná funkcia zmluvnej pokuty, ktorej charakteristickým znakom má byť to, že zmluvná pokuta je nástrojom, ktorý prispieva k zvýšeniu zodpovednosti za porušenie zmluvného záväzku. Potom nie je prijateľné, aby zmluvnou pokutou bol sankcionovaný len jeden subjekt zo strán zmluvy a to spotrebiteľ. Takáto zmluvná podmienka je v hrubom nepomere v neprospech spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany v právnom vzťahu zo štandardnej spotrebiteľskej zmluvy. Takáto zmluvná podmienka sa prieči dobrým mravom.

Zmluvná podmienka zakotvujúca zmluvnú pokutu bola v súdnej veci formulovaná s ohľadom na porušenie rôzneho okruhu povinnosti zo strany spotrebiteľa, bola dojednaná len na prípad porušenia prípadnej povinnosti zo strany spotrebiteľa.

Z hľadiska primeranosti výšky zmluvnej pokuty je namieste inak hodnotiť zmluvnú pokutu dohodnutú vo forme pevne určenej sumy a inak zmluvnú pokutu dohodnutú vo forme určitej sadzby za určitú časovú jednotku. Pevne určenú zmluvnú pokutu (tak ako je to v súdnej veci) vo výške presahujúcej zabezpečenú sumu, je potrebné považovať za neprimeranú vzhľadom na pomer medzi hodnotou zabezpečenej pohľadávky a výškou zmluvnej pokuty, ktorú by bol v tomto prípade dlžník (odporca) povinný zaplatiť hoci len za niekoľko dní omeškania.

Ochrana spotrebiteľa pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách vychádza z predpokladu, že spotrebiteľ je z hľadiska informovanosti a z hľadiska vyjednávacej pozície v slabšom postavení a má spravidla na výber buď zmluvu vopred naformulovanú dodávateľom len ako celok odmietnuť alebo prijať (akceptovať). Možnosť zmeny štandardných podmienok je zo strany spotrebiteľa iluzórna. Spotrebiteľ v porovnaní s dodávateľom - predajcom je v znevýhodnenom postavení, najmä pokiaľ ide o vyjednávaciu silu či úroveň informovanosti. Správne potom okresný súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia uviedol, že neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné. To platí aj pre zmluvnú pokutu, ktorú navrhovateľ žiada od spotrebiteľov zaplatiť vždy v nezmenenej výške bez ohľadu na to, aký čas zostáva do konca doby viazanosti. Súdna kontrola štandardných zmlúv je postavená na absolútnej neplatnosti neprijateľných klauzúl a bolo by v rozpore s cieľom Smernice, aby sa pred neprijateľnou podmienkou jeden spotrebiteľ chránil a druhý nie. Rozhodujúce je, že problémová zmluvná podmienka v spotrebiteľskej zmluve je objektívne spôsobilá poškodiť spotrebiteľa. Tiež správne okresný súd uviedol, že výška zabezpečenia je v súdnej veci zjavne neprimeraná, dojednané sankčné zabezpečenie predstavuje 206,17 % hodnoty mobilného telefónu.

Odvolačný súd potvrdil rozsudok okresného súdu aj v časti, v ktorej okresný súd rozhodol o náhrade trov prvostupňového konania. S poukazom na ust. § 142 ods. 2 OSP ak mal účastník vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadny z účastníkov nemá na náhradu trov právo. Navrhovateľ mal v prvostupňovom konaní úspech len čiastočný, správne okresný súd rozhodol, že účastníci nemajú právo na náhradu trov konania.

Odvolačný súd nepriznal navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania. Navrhovateľ žiadal nahradiť trovy odvolacieho konania (§ 151 ods. 1 OSP), v odvolacom konaní ale nemal úspech, odvolačný súd navrhovateľovi nepriznal náhradu trov odvolacieho konania.

O veci senát odvolacieho súdu rozhodol pomerom hlasov členov senátu 3:0.

Poučenie:

proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.